

KONST

MÖTET Lukas Marot Mårtensson

Konst och kultur som livsväg

Gravören Lukas Marot Mårtensson längtade efter att fortsätta att utveckla sitt konstnärliga skapande och sökte till The Swedish Academy of Realist Art. Här berättar han om en livsresa kantad av skapande, funderingar och utmaningar.

Simrishamnären charmig småstad vid Östersjö-kusten på Österlen. Regionen är känd för sin naturskönhet och konstnärliga tradition, med det största antalet arbetande konstnärer i norra Europa.

I centrala delen av staden ligger The Swedish Academy of Realist Art (SARA), som är en konstskola som ägnar sig åt traditionell och realistisk konst. Akademien erbjuder den högsta nivån av utbildning i realistisk teckning och målning med traditionella tekniker och metoder från renässansen, 1700- och 1800-talets europeiska och ryska akademier, samt utvalda samtida metoder.

Eleverna förvärvar färdigheter som gör att de kan skapa personliga och samtida konstverk, som uppfyller de standarder för excellens och professionellt hantverk som sattes av mästare för århundraden sedan.

Jag möter Lukas Marot Mårtensson, som sedan tidigare är gravör och som går sista året på den treåriga utbildningen. Han tar emot i akademiens foajé och visar runt i 1800-talsbyggnaden. Visar oss i skolans bibliotek bland böcker om levande och döda konstnärer och mästare.

– Tre år är kort tid för att hinna utveckla nödvändiga tekniker och konstnärliga färdigheter, utbild-

ningen är komprimerad. Förr i tiden var man lärling hos en mästare i många år och fick möjlighet att utveckla sitt konstnärskap. Lärlingskap finns tyvärr inte längre på samma sätt, därför är utbildningsinstitutionerna en viktig länk i fostlandet av samtidens och framtidens konstnärer, säger Lukas Marot Mårtensson.

I dag finns inga svenska statliga konsthögskolor som erbjuder utbildning i realistisk och figurativ konst. De statliga utbildningarna är inriktade på samtidskonst, experimentellt utforskande och normkritik. Därför har The Swedish Academy of Realist Art en viktig roll i utvecklandet av blivande konstnärer och bibehållandet av inhemsk kompetens. Den privata akademiens utbildningar bekostas av studenterna själva. Skolan är känd utomlands och attraherar årligen internationella studenter.

– Vi blir ibland inbjudna av lokala gymnasieskolor att komma och berätta om realistiskt måleri och akademiens olika utbildningar. Men det finns också skolor med estetiska program på gymnasienivå som inte är intresserade av att bjuda in oss. Det verkar finnas en attityd att det är bakåtsträvande att lära sig en viss arbetsmetod och att det begränsar kreativiteten.

I The Swedish Academy of Realist Art erbjuder detaljerade studier av den mänskliga figuren, där modellerna intar samma pose under en längre tidsperiod. FOTO: KRISTINA I. KLEINERT

LUKAS MAROT MÅRTENSSON

Bor: Lägenhet i Simrishamn.

Familj: Sambon Kajsa Nielsen, som också studerar vid The Swedish Academy of Realist Art.

Senaste projekt: Stilleben med träfigurin från Ungern.

Fritid: Spela gitarr, vandring.

Boktips: The Art of Still Life av Todd M. Casey.

Lukas Marot Mårtensson är född i Malmö. Han bär med sig en dramatisk släkthistoria som påverkade honom under uppväxten och som influerar honom än i dag.

– Min farfar flydde till Sverige under 1950-talet i samband med den ungerska revolutionen. Han kom från en adelsfamilj med ett stort kulturarv, men nästan inget av det kunde han ta med sig. Han återvände till hemlandet först på 80-talet och fann hemmet söndersprängt. I ruinerna upptäckte han en byst av Homeros, som blev en symbol för vägen framåt. Den skulpturen har jag i mitt hem i dag.

Lukas Marot Mårtensson har sedan han var barn fått höra berättelser om flykt och umbäranden. Hans gammelmormors familj, som var romer, flydde till Sverige under andra världskriget. Flykten gick genom Ryssland och Finland, många försvann på vägen. De som överlevde kom till Sverige.

– Jag växte upp med de här paradoxerna: det fattiga arbetarklasshemmet och dygden av överklassen, som egentligen inte betyder någonting när det tas ur sitt sammanhang. Det gav perspektiv på livet, och var ödmjukande.

Ständiga flyttar och en rotlös uppväxt präglade synsätt och fritidssystem. Behovet av att undersöka tillvaron och förstå livet ledde till konstnärligt skapande och experimenterande.

– Jag lyssnade på musik och upplevde visuellt ett inre abstrakt formspråk, ett bildspråk som kunde förmedla känslor. Jag tecknade vad jag upplevde. Ibland spelade jag själv gitarr och det kunde inspirera mig till att teckna, vilket i sin tur motiverade mig att musicera. Det kunde gå som i en cirkel.

Efter studier på musikgymnasium fortsatte Lukas Marot Mårtensson på Österlensskolan för konst och design.

Lukas Marot Mårtensson ägnar många timmar i ateljén åt att utveckla nödvändiga tekniker och konstnärliga färdigheter i traditionell och realistisk konst.

FOTO: KRISTINA I. KLEINERT

KONST

”Genom utbildningen lär vi oss att observera, vilket för mig är den ultimata träningen i att vara närvarande i tillvaron.”

Eleven uppmuntras till att utveckla sin kreativitet och fantasi, eftersom det är kvaliteter som kan lyfta en målning bortom enbart teknisk excellens. FOTO: KRISTINA I. KLEINERT

– Jag hade en vision inom mig som jag ville arbeta med i lugn och ro för att kunna återge på ett verkligt sätt. Det fanns lärare som ifrågasatte varför jag ägnade så mycket tid åt mitt arbete. Men jag kände att jag var på rätt väg och jag började hitta en kärna i det jag ville göra. Jag kom till insikt om att jag ville lära mig någon form av teknik för att kunna återge saker på ett tredimensionellt sätt, få kunskap om hur ljus samspelar med form och utveckla förmågan att betrakta världen omkring mig.

En vändpunkt var när han träffade gravören José Luis Guzmán i hans butik i Malmö.

– Jag besökte honom för att få hjälp med en gravering. Vi började prata, och när han fick reda på att Gustave Doré var en av mina stora inspira-

tionskällor frågade han på stående fot om jag ville bli hans lärling. Jag fick senare veta att han var den ende handgravören i Sverige som arbetade utan luftdrivna verktyg. Han var en stark personlighet med stor kompetens. Han lärde mig mycket genom hantverket, vilket innefattade en form av attityd till livet. Att gravera på ädelmetall är en svår konstform som kräver precision och tålmod. Man måste vara närvarande i varje moment, minsta lilla ouppmärksamhet kan leda till misstag och skador.

Efter några lärlingsår fick Lukas Marot Mårtensson gesällbrev i blanksticksgravyr, och blev den yngste gravören i Sverige.

– Det var under den här tiden som jag började utveckla kärlek till arbetsprocessen. Nyckeln till att kunna

THE SWEDISH ACADEMY OF REALIST ART

Grundades: 2006 i Stockholm och hette då **Atelier Stockholm**.

Grundare: är Sanna Tomac och Hans-Peter Szameit, båda utbildade vid Florence Academy i Italien.

Flyttade: 2015 från Stockholm till **Simrishamn**.

arbeta med hantverk är att man lägger något av sig själv i det man gör. Det blir autentiskt när man kan hitta element från sitt eget liv som man mediterar på genom skapandet.

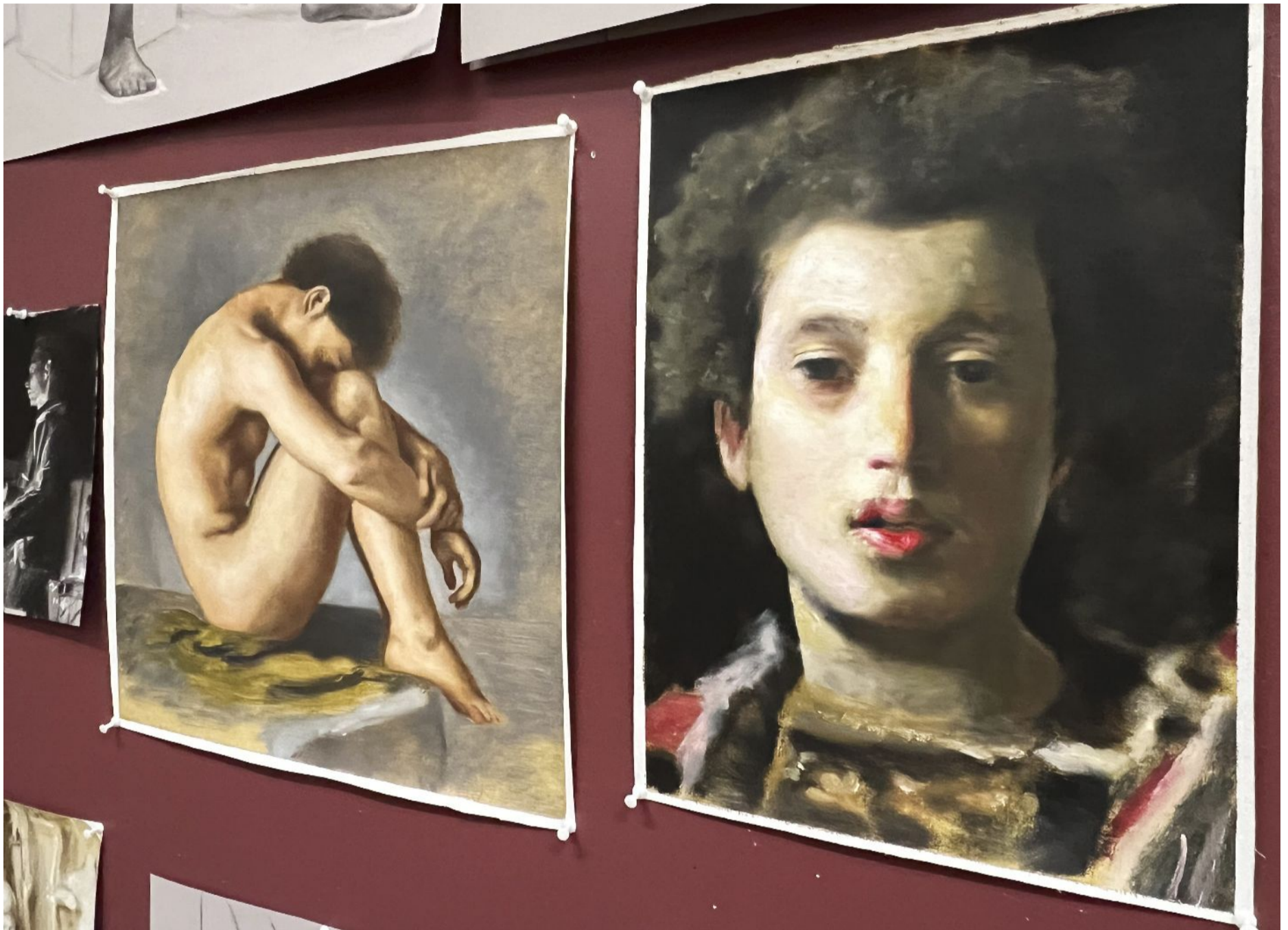
Längtan efter att fortsätta att utveckla sitt konstnärliga skapande ledde till att han sökte till The Swedish Academy of Realist Art.

– Genom utbildningen lär vi oss att observera, vilket för mig är den ultimata träningen i att vara närvarande i tillvaron. Mina musikkunskaper kommer till användning genom att undervisandet i hur man uppnår visuell harmoni när man tecknar av någonting, påminner om hur man intonerar en melodi. I musik har man en skala och en tonart som man utgår ifrån, på liknande sätt etablerar man den tongivande färgskalan när man tecknar.

Det treåriga studieprogrammet är systematiskt uppbyggt. Det börjar med tecknande, eftersom teckning är grunden på vilken all stor föreställande konst byggs. Under hela utbildningen läggs tonvikt på noggrannhet: att se och återge linjekvalitet, hårda och mjuka kanter, gester, proportioner, positivt och negativt utrymme och abstrakt form.

Man börjar med att kopiera teckningar med blyerts och kol för att lära sig att rita föremål och figurer realistiskt och exakt. Därefter avbildas gipsavgjutningar med hjälp av olika material, och man övergår från att kopiera tvådimensionella ritningar till att avbilda tredimensionella former.

Nästa steg är att måla avgjutningar i en monokromatisk teknik

Under utbildningen utvecklas smaken efter hand i takt med att man uppnår högre nivåer och får nya insikter. Målningar av Lukas Marot Mårtensson.

FOTO: KRISTINA I. KLEINERT

som kallas grisaille (svartvitt). Där efter inleds studier i olja även i de okomplicerade stilleben. Paletten är begränsad till fyra grundfärger: svart, vit, röd och gul. I det sista steget i läroplanen introduceras en fullständig färgpalett. Dagligen ges möjlighet att utföra noggranna och detaljerade studier av den mänskliga figuren, där modellerna intar samma pose under en period av några veckor.

Akademien uppmuntrar den blivande konstnären att utveckla och utöva sin kreativitet och fantasi, eftersom det är dessa kvaliteter som kan lyfta en målning bortom enbart teknisk excellens, till nivån av originalitet, personlighet och meningsfullhet.

– Jag minns en studiekamrat på min tidigare musikutbildning som till en början var nyfiken på musik-

teori, men som kände sig hämmad ju mer han lärde sig. Han frågade läraren om det var något som han skulle vara försiktig med att lära sig för mycket av för att inte bli hämmad i sin kreativitet. Läraren skrattade och menade att han inte hade lärt sig tillräckligt mycket ännu i och med att han tänkte så.

Lukas Marot Mårtensson menar att det finns en tröskel man måste komma över innan perspektivet vidgas och en ny värld öppnar sig. Det är lätt att till en början studera det man redan känner igen, vilket kan leda till en viss form av trångsynthet. Smaken utvecklas efter hand i takt med att man uppnår högre nivåer och får nya insikter.

– Det arv som vi i väst utgår ifrån i dag har format oss att värdera saker

utifrån resultatet, vi är inte lika nyfikna på processen. Intresset för processen för en närmare andra människor och sig själv. Jag tänker att det är nyckeln till lycka och att finna en roll i världen.

I läroprocessen finns det ofta blockeringar på ett personligt plan som hämmar utveckling och kunskapsinläring. Man stöter på olika begränsningar inom en själv, hinder som man har. Om man är osäker när man utför något så blir resultatet halvdant, vilket reflekterar den inre dynamiken och det personliga tillståndet. Därför är närvaron i nuet så viktig, anser Lukas Marot Mårtensson.

– Mycket av dagens kunskap är digitaliserad, man kan inte se och ta på den, därför är det svårt att bygga en personlig relation till den. Den är inte lika närvarobaserad som de äldre

hantverken. Varje gång du lär dig någonting kultiverar du en relation till det du gör, som förhoppningsvis utvecklar intuitionen och det inre.

– Jag känner stor tacksamhet över det som lärs ut på skolan, och att jag i mitt liv får fortsätta utveckla mig både i konst och musik. Det ger mig mycket på olika plan, och har lett till att jag känner ett starkt driv att föra kunskaper och erfarenheter vidare till andra, kanske som lärare och genom att föreläsa i olika sammanhang. ■

Kristina I. Kleinert

kristina.kleinert@epochtimes.se